

אולם בצד המיבנים שהוקמו, לא הוקמו סידורי סאניטציה, מים, ביוב. באותו אזור קיים בית-שימוש משותף לגברים ולנשים.

באוהל אין לאיש מה לעשות — מלבד העמידה האינסופית בתורים השונים (הרשמה, אוכל, בדיקות רפואיות). הסברה כל שהיא — אין. המסביר היחיד: שליחי כל המפלגות, המנהלים הסתה פרועה איש נגד רעהו, מארגנים הפגנות ותגרות.

„הציונות מתה!“ „הציונות מתה, עכשיו באים רק יהודים“, אמר אחי הפקידים, המטפלים באנשי המחנה. „אין ביניהם אף אידיאליסט אחד“, טען. כולם רוצים להסתדר, להשתמש; כולם שואפים לחיים קלים. הם רוצים לעבור אל המעברה הקרובה ביותר לתל-אביב, כדי להגיע העירה. הם מוכנים להצטרף אפילו לקיבוץ, כדי לצאת מן המחנה. כעבור שבועות מעטים, יטשו את הקיבוץ, יסתננו לעיר.

אולם לפסוק זה — „הציונות מתה“ — ישנה גם משמעות הפוכה. הרואה את תנאי המחנה לא יוכל שלא לחשוב: הציונות מתה גם במדינת ישראל. שאם לא כן, לא תתואר קבלת עולים במחנה, המכריח אותם לחיות שבועות רצופים חיים של התנוונות גמורה, בלא תעסוקה כלשהי.

קשה מאד להאשים את הפקידים. הם עובדים בתנאים, המעמידים במבחן עליון את סבלנות האדם. אם השתנה יחסם אל העולים, בשנים האחרונות, הרי זה אין זה אלא שבמדינה כולה, בלבו של האורח הרגיל, השתנה היחס לעולים.

העולה החדש חדל מהיות יצור מסכן, אורח העתיד, שיש לקבלו באהבה, להוליכו באהבה משלב אל שלב, לקראת שותפות מלאה בחיי המדינה. הוא נעשה „בעיה“ מטרידה, בלתי-נעימה, שיש להיפטר ממנה במהירות האפשרית, ע"י שיכנון במעברה רחוקה ככל האפשר, או ע"י הסתרתו מאחורי חומה גבוהה.

אפשר להסביר את החומה בנימוקי הגיון, כפי שעושה זאת קלמן לוי, המנהל המסור של מחלקת הקליטה של

מאת רפאל סלע

דם הציץ מבעד לחלונות ה„קרייולר“, שעבר בדהרה ליד מחנה „שער העליה“, העיף מבט על חומת הבטון הגבוהה, המתהדקת כחגורה מסביב למחנה, הפי ליט: „טוב שאין רואים אותם עוד!“

האיש הזה מסמל את הישוב כולו, את כל אלפי האנשי שים העוברים, מדי יום ביומו, במחנה „שער-העליה“, בכביש חיפה-תל-אביב, המעפפים מבטי אדישות, לפעמים גם מבטי איבה, כלפי המחנה.

לוא נשאל האיש, היה מוצא נימוקים ליחסו: העולים הסתננו מן המחנה אל העיר, מכרו בשוק השחור שעוניי זהב, שימורי-בשר, נקניקים; הם הביאו העירה מחלות מדבקות (בעיקר עגבת); הם פתחו בתגרות-סכיניים, בקטיטות-רחוב, בהתפרצויות.

אולם מעבר לכל הסבר, מעבר לכל נימוק משכנע, מזדקרת העובדה הממאירה: הישוב הוותיק, המכה בתור פים הגדולים של „קיבוץ גלויות“, כדי להלהיב את עצמו ואת תורמי התרומות באמריקה, סוגר את העולים החדשים במחנה-הסגר מוקף מתרסי-תיל ושוטרים, אשר חומותיו הגבוהות מסתירות מצב מחפיר.

שיכבה של קיש. להלכה אין „שער-העליה“ אלא מחנה-ימיון בלבד. אולם לגבי 800.000 העולים, שעברו עד כה בדרך המחנה, היה זה הרבה יותר: החויה הראשונה במדינת-ישראל, ברכת-השלום הראשונה של המדינה המקבצת את הגלויות.

כך היא קבלת הפנים: גדר-התיל, שדרכו נאלצו להסתנן החוצה; השוטר, שמר על הגדר; צפיפות איומה במחנה, שנועד לקלוט 6,000, אשר דרים בו, למעשה, כ-10.000 איש.

משני כיוונים באים העולים במשך 24 שעות ביממה, בורם בלתי-פוסק, פעם קיבלו את פניהם בלימונד קר, בסעודה חגיגית ראשונה. אולם אידיליה זו חלפה מומן. כיום מחלקים כרטיס עולה, שמכה וסדון, מכניסים את העולה לאחד ממאות האוהלים המוצבים במחנה.

האוהל: אפור, מרופט, צרוב שמש. בפנים: מיטת ברזל. הנקיון תלוי בטעמו האישי של הדייר. אם לא שיחק מזלו של העולה הנכנס, ימצא על מיטתו, במקום מזרן, שיכבה דקה של קש: קודמו ניתח את המזרן, הוציא את הקש, השתמש בו, כדי לצרור בו את הפציו. לפני שבועות מספר הורחב המחנה לכיוון הדרומי,

הסוכנות: תיקון גדר-התיל עולה בכסף רב, דרושה חומה, כדי להגן על העיר מפני מחלות מדבקות, גם כדי להגן על העולים עצמם. אולם החומה היא סמל שאין נימוק שיוכל לבטלו: סמל של מחיצה בין עם לעם. סמל האומר: המדינה כבר אינה מאמינה, שאפשר לקלוט את העולים קליטה שבלב. היא ויתרה על חובתה העליונה, הקדושה ביותר: לחדור אל לב האדם, שהיא מביאתו ארצה.

„למי זה איכפת?“ האם חייב הדבר להיות כך? האמנם אי-אפשר לקלוט בכוח האהבה? ביום העצמאות, לפני שנה, נתקיימה במחנה עצרת, אירגן אותה הנח"ל. התלהבות עצומה שררה במחנה בשעת המיסוד החגיגי. אלפים עמדו בשקט מופתי בחום הלוהט — אותם האלפים, שהיו רגילים להתקוטט בכל תור, להמאס את החיים על הפקידים.

ואמנם באותה שעה נשכחו התלונות, הרטינה. משום שמדינת-ישראל הציצה למחנה, הביאה אליו מעט מאור-פנים, קורטוב של אחוות-אחים. הציצה — וברחה.

הילדים, רחוצים למשעי, ישבו או בשורה הראשונה, הסתכלו בעיניהם העגומות אל מעבר הכתפיות האדומות של תזמורת מכבי-האש, שניגנה: „האמיני, יום יבוא!“ והאמינו. אולם אותה שעה עברה מכונית

בכביש, ומתוכה בקעו צליליו של שיר אחר: „מניאנה, למי זה כבר איכפת?“

